

Akademik Yansımalar

Kuram, Araştırma, Uygulama

Editörler:

Hüseyin ASLAN

Ümit DOĞAN

Editörler: Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ASLAN - Dr. Ümit DOĞAN

AKADEMİK YANSIMALAR
Kuram, Araştırma, Uygulama

ISBN 978-625-6652-70-5

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2025, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Ağustos 2025, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Durmuş
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi
Macun Mahallesi 204 Cad. No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: yayinevi@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Eğitim, bireylerin potansiyellerini keşfetmeleri, toplumsal hayata etkin biçimde katılmaları ve yaşam boyu gelişimlerini sürdürebilmeleri için temel bir araçtır. Aynı zamanda, toplumların sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasının en güçlü dinamiğidir. Bu nedenle eğitimin niteliğini artırmak ve çağın gereksinimlerine uygun bireyler yetiştirebilmek için bilimsel araştırmalara her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır.

“Akademik Yansımalar”, eğitim bilimleri alanında yapılan güncel ve özgün araştırmaları bir araya getiren, disiplinlerarası bakış açısıyla kaleme alınmış akademik bir derleme eser olarak hazırlanmıştır. Bu kitapta yer alan her bir bölüm, yalnızca teorik bilgi üretmekle kalmayıp aynı zamanda pratik uygulamalara ışık tutan, saha deneyimlerine dayanan ve çözüm odaklı öneriler sunan çalışmalarla donatılmıştır. Amacımız, eğitim sisteminde karşılaşılan sorunları anlamak, analiz etmek ve çözüm üretmeye yönelik bilimsel katkılar sunmaktır.

Kitabımızın içeriği; eğitim yönetimi, öğretmen eğitimi, sınıf içi uygulamalar, öğrenci başarısı, örgütsel davranış, dijitalleşme, değerler eğitimi, ölçme-değerlendirme, kapsayıcılık ve daha pek çok güncel konu başlığında yapılan araştırmalardan oluşmaktadır. Bu çeşitlilik, eğitim sistemine çok boyutlu bir perspektiften bakmayı olanaklı kılmakta; araştırma sonuçlarının hem teorik hem de uygulamalı bağlamda değer üretmesini sağlamaktadır.

“Akademik Yansımalar”, sadece akademisyenlere yönelik bir kaynak olmanın ötesinde, sahada görev yapan öğretmenler, okul yöneticileri, eğitim politikası geliştiriciler ve lisansüstü öğrenciler için de başvuru niteliğinde bir eser olarak tasarlanmıştır. Bu bağlamda, araştırmalarda sunulan çözüm önerilerinin sahada karşılık bulması ve eğitimin her kademesinde niteliğin artırılmasına katkı sağlaması en temel hedefimizdir.

Bu eserin ortaya çıkmasında emeği geçen tüm değerli araştırmacılara, editöryal süreçte katkı sunan akademisyenlere ve çalışmaları titizlikle değerlendirerek bilimsel niteliği güvence altına alan hakemlere teşekkürü borç biliriz. Ayrıca, bilimsel bilgiyi ulaşılabilir ve anlamlı kılmayı amaçlayan bu tür yayınlara olanak sağlayan yayınevine de içtenlikle teşekkür ederiz.

“Akademik Yansımalar”ın, eğitime gönül vermiş her bireye yeni ufuklar açmasını, bilimsel düşüncüyü güçlendirmesini ve geleceğin eğitim dünyasına katkılar sunmasını temenni ediyoruz. Bilimin yol göstericiliğinde, daha nitelikli bir eğitim sistemine doğru birlikte yürümek dileğiyle...

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ASLAN

Dr. Ümit DOĞAN

İÇİNDEKİLER

Ön Söz..... iii

1. Bölüm: Okul Yöneticilerinin İş Stres Durumları 1

Neslihan SANCAK, Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID No: 0009-0000-9726-5475

Prof. Dr. Yüksel GÜNDÜZ, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-4710-8444

2. Bölüm: Yükseköğretim Üzerine Bir İnceleme: Sorunlar, Yansımalar ve Çözümler 19

Doç. Dr. Halil TAŞ, Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID No: 0000-0002-5219-1123

Dr. Tuncay ZORBA, Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID No: 0000-0002-9911-669X

3. Bölüm: Eğitim Müfettişlerinin Görüşlerine Göre Okul Denetiminde

Yaşanan Sorunlar..... 34

Prof. Dr. İbrahim GÜL, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-0501-8221

Zeynep BAŞOL, Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID No: 0009-0002-5827-375x

4. Bölüm: Öğretmenlerin Sınıf Yönetiminde Yaşadığı Sorunların Analizi..... 46

Dr. Öğr. Üyesi Meltem SÜNKÜR ÇAKMAK, Dicle Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-6192-6531

5. Bölüm: Eğitim Müfettişlerinin İş-Aile Dengesi Hakkında Görüşleri..... 56

Gökhan Ömür ÖZSOY, Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID No: 0000-0002-5520-7952

6. Bölüm: Ergenlerde İyi Oluşun Yordayıcıları: Bilişsel Esneklik ve Akıl Dışı İnançlar..... 70

Ceren ÖZTÜRK, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

ORCID No: 0009-0007-6991-4360

Prof. Dr. Hatice KUMCAĞIZ, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-0165-3535

7. Bölüm: Eğitsel Videolarda Pedagojik Unsurların İncelenmesi..... 79

Öğr. Gör. Emrah ALTUN, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-6979-9995

Doç. Dr. Polat ŞENDURUR, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-2225-2359

8. Bölüm: Eğitim Yöneticilerinde Stonewalling Davranışı: Belirtileri ve Etkileri	90
<i>Dr. Ömer DEMİR, Milli Eğitim Bakanlığı</i>	
ORCID No: 0000-0001-6677-6993	
<i>Dr. Ercan BAYSÜLEN, Milli Eğitim Bakanlığı</i>	
ORCID No: 0000-0002-4695-5123	
9. Bölüm: Eğitim Yönetiminde Blokzincir Teknolojisinin Kullanıma İlişkin Bir Analiz	105
<i>Prof. Dr. Tufan AYTAÇ, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi</i>	
ORCID No: 0000-0002-6103-3530	
<i>Dr. Aygül AYTAÇ, Milli Savunma Bakanlığı</i>	
ORCID No: 0000-0003-1716-213X	
10. Bölüm: Kadın Öğretmenlerle Yaşadıkları İletişim Sorunlarına İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin İncelenmesi	118
<i>Zeliha ÖZDEMİR, Milli Eğitim Bakanlığı</i>	
ORCID No: 0009-0005-6050-3317	
<i>Prof. Dr. Mahmut SAĞIR, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi</i>	
ORCID No: 0000-0003-3807-151X	
11. Bölüm: Taşınabilir Eğitim Sisteminin Paydaşların Bakış Açlarına Göre İncelenmesi	129
<i>Doç. Dr. Yaşar ÇELİK, Ondokuz Mayıs Üniversitesi</i>	
ORCID No: 0000-0001-8159-5189	
12. Bölüm: Ortaöğretim Okul Müdür ve Öğretmenlerinin Öğrenci Hakları Konusundaki Farkındalıkları.....	146
<i>Abdülhamit GÜNEŞ, Milli Eğitim Bakanlığı</i>	
ORCID No: 0000-0002-9755-3992	
<i>Doç. Dr. Şenyurt YENİPİNAR, Aksaray Üniversitesi</i>	
ORCID No: 0000-0002-0568-876X	
13. Bölüm: Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Üniversite Terk Eğilimleri.....	166
<i>Uzm. Duygu Şeyma Korkmaz, ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Mersin Okulları</i>	
ORCID No: 0000-0002-7230-4180	
<i>Prof. Dr. Hacı İsmail ARSLANTAŞ, Mersin Üniversitesi</i>	
ORCID No: 0000-0003-3109-6714	
14. Bölüm: Programlama Öğretiminde Bilgisayarsız Bilgisayar Bilimi Etkinliklerinin Akademik Başarıya Etkisi	174
<i>Öğr. Gör. Ercan ÇİMŞİR, Giresun Üniversitesi</i>	
ORCID No: 0000-0001-9613-2507	
<i>Doç. Dr. Polat ŞENDURUR, Ondokuz Mayıs Üniversitesi</i>	
ORCID No: 0000-0003-2225-2359	

- 15. Bölüm: Kadın Okul Yöneticilerinin Mobbinge Maruz Kalma Durumları
Üzerine Nitel Bir Çalışma 186**
Arzu BAL, Milli Eğitim Bakanlığı
 ORCID No: 0000-0003-1698-3032
Prof. Dr. Cevat ELMA, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
 ORCID No: 0000-0001-8943-8727
- 16. Bölüm: Örgütsel Zihniyet Geliştirme Programının Öğretmen Algıları Açısından
Değerlendirilmesi 204**
Prof. Dr. Ercan YILMAZ, Necmettin Erbakan Üniversitesi
 ORCID No: 0000-0003-4702-1688
Kheyranisa BABIRZADE, Necmettin Erbakan Üniversitesi
 ORCID No: 0000-0001-7372-4657
- 17. Bölüm: Uluslararası Proje Yürütücülüğü Yapan Öğretmenlerin Deneyimleri 223**
Zekiye Büşra ŞAHİN ÖZTÜRK, Milli Eğitim Bakanlığı
 ORCID No: 0009-0005-3600-8447
Prof. Dr. Cevat ELMA, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
 ORCID No: 0000-0001-8943-8727
- 18. Bölüm: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşleri 242**
Kübra NUR İPEK KOCABIYIK, TED Samsun Koleji
 ORCID No: 0009-0004-4500-0757
Öğr. Gör. Dr. Hakan TOPALOĞLU, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
 ORCID No: 0000-0003-0370-5826
- 19. Bölüm: İlkokul Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Öğretmen-Veli Arasında
Yaşanan Çatışma Durumları ve Çözüm Stratejileri 255**
Nazmiye Esin ŞIVGIN, Milli Eğitim Bakanlığı
 ORCID No: 0009-0002-7490-4929
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ASLAN, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
 ORCID No: 0000-0003-2724-0445
- 20. Bölüm: Maarif Eğitim Modeli Kapsamında KİSSAMU Projesinin Çoklu
Alanların Eğitimsel Etkilerinin İncelenmesi 271**
Dr. Ümit DOĞAN, Gümüşova İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
 ORCID No: 0000-0002-8144-9744
Pınar ASLAN, Düzce İl Milli Eğitim Müdürlüğü
 ORCID No: 0009-0005-4389-6251
Eyüp POLAT, Düzce İl Milli Eğitim Müdürlüğü
 ORCID No: 0009-0004-5607-4188
Samet KAYAHAN, Düzce İl Milli Eğitim Müdürlüğü
 ORCID No: 0009-0009-0001-0253

1. BÖLÜM

OKUL YÖNETİCİLERİNİN İŞ STRES DURUMLARI¹

Neslihan SANCAK, Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID No: 0009-0000-9726-5475

Prof. Dr. Yüksel GÜNDÜZ, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-4710-8444

Giriş

Okul yöneticileri, hem eğitim öğretim süreçlerinin koordinasyonundan hem de idari işleyişin sağlıklı bir biçimde yürütülmesinden sorumlu olmaları nedeniyle karmaşık ve çok boyutlu bir rol üstlenmektedirler. Bu çok boyutlu görev alanı, yöneticilerin yoğun bir iş yükü ve sürekli değişen taleplerle karşı karşıya kalmalarına neden olmakta; dolayısıyla stres düzeylerini önemli ölçüde artırmaktadır. Yönetimsel baskılar, personel ilişkileri, veli ve toplum beklentileri, zaman yönetimi güçlükleri ile maddi-manevi kaynak yetersizlikleri, söz konusu stresin başlıca kaynaklarını oluşturmaktadır. Bu çalışma, okul yöneticilerinin iş stresine neden olan faktörleri kapsamlı biçimde analiz etmeyi, bu stresin bireysel ve örgütsel sonuçlarını ortaya koymayı ve etkili başa çıkma stratejilerine yönelik öneriler geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Yönetici

Yönetici, insan, bilgi, mali ve fiziksel kaynakları etkili biçimde kullanarak örgütsel amaçlara ulaşmayı sağlayan kişidir (Robbins ve Judge, 2013). Koontz ve O'Donnell (1976), yöneticiliği planlama, örgütleme, yöneltme, eşgüdüm ve denetim işlevleri çerçevesinde tanımlar ve bu işlevlerin yöneticinin temel görevi olarak vurgular. Mintzberg (1973) ise, bir yöneticinin bilgi sağlama, insan ilişkilerini yürütme ve karar alma olmak üzere üç temel rol kümesi içinde faaliyet gösterdiğini belirtir.

1 Okul Yöneticilerinin İş Stres Durumları başlıklı dönem projesinden üretilmiştir.

Yöneticinin Görev ve Sorumlulukları

Yönetici, bir örgütün yönünü belirlemek, hedeflerine ulaşmasını sağlamak ve kurumsal işleyişi sürdürülebilir kılmak amacıyla stratejik planlamalar yapar. Bu doğrultuda kısa ve uzun vadeli amaçlar oluşturur, bu amaçlara ulaşmak için gerekli kararları alır ve süreçleri organize eder (Koontz & O'Donnell, 1976). Yönetici, örgüt içinde yer alan insan gücünü, ekonomik olanakları, fiziksel donanımı ve bilgi akışını sistemli biçimde düzenleyerek görevlerin etkili biçimde yürütülmesini sağlar. Çalışanlar arasında iş bölümü ve sorumluluk dağılımını açık biçimde belirlerken, karar alma süreçlerinde yönlendirici rol üstlenir ve karşılaşılan sorunlara çözüm üretme sorumluluğunu taşır (Robbins & Judge, 2013). Ayrıca, bilgiye dayalı kararları yaygınlaştırmak, iç iletişimi sağlıklı yürütmek ve kurumsal sürekliliği korumak adına açık iletişim kanallarını etkin biçimde kullanır. Bu süreçte, yalnızca yönetsel değil, aynı zamanda insan ilişkilerine dayalı işlevleri de üstlenir. Diğer yandan okul yöneticileri, öğretmenler arasında iş birliği ortamı oluşturmaktan da sorumludur; bu da hem öğretim kalitesini yükseltmek hem de öğrenci başarısını artırmak açısından büyük önem taşır (Supovitz ve diğerleri, 2009). Bu bağlamda, öğretmenlerin mesleki gelişimlerini desteklemek ve onlara rehberlik edebilecek fırsatlar sunmak, yöneticilerinin öğretmen liderliğini güçlendirmek ve ekip çalışmasını teşvik etmek adına üstlendiği temel görevlerden biridir (Akert ve Martin, 2012). Okul yöneticileri ayrıca, öğretmenler, veliler ve ilçe yöneticileri gibi çeşitli paydaşların ihtiyaçlarını dengeleyerek okul yönetimindeki karmaşık süreçleri de yönetmek durumundadır (Tabancalı & Su, 2020). Çünkü okuldan beklentilerinin artması ve çeşitlenmesi karşısında okul müdürü baskı altında kalmaktadır. Okul müdürünü geleneksel rolünden kurtarıp lider eğitim yöneticisi olarak yetiştirmek için belirli yeterlilikler ve bu yeterliliklere dayalı standartlar geliştirilmelidir. Okul müdürünün sorunlar ile başa çıkabilmesi ve üzerindeki baskıları azaltabilmesi için yasal yetkiyi kullanan yönetici davranışı yerine etkili liderlik yapabilecek yeterlilikleri olmalıdır (Aslan ve Karip, 2014).

Stres ve Yönetici Stresi

Stres, bireylerin içinde bulunduğu kişisel ve sosyal yaşamdan doğrudan etkilendirir ve bireyin bu yaşadığı içsel süreci bireyi tehdit eden veya zor durumda hissettiren olarak yorumladığı öznel bir deneyime ait duygudur (Hofmann vd, 2012). Bireyin iş yaşamında çalışma performansından kaynaklanan fiziksel, psikolojik, sosyal veya örgütsel beklentiler, bireyi bu talepler ile mevcut performansı arasında sıkışmış hissetmesine neden olmaktadır (Koch, Tung, Gmelch, & Swent, 1982). Bu durum çalışanı stres veya tükenmişlik duygusu ile karşı karşıya bırakmaktadır. Çalışanın sahip olduğu mesleki yetkinlik, beceri ve performans ile çalışırken